

Hellesvika, 04.06.2020

Åfjord kommune
Sektor landbruk og teknisk sektor
7170 Åfjord
Epost: postmottake@åfjord.kommune.no

SAK: Høringsuttalelse til Norgeskjell sin søknad om my konsesjon for blåskjellanlegg på lokalitet Straumen.

Det vises til kunngjøring av saken i FosnaFolket med høringsfrist 05.06.2020.
Uttalelsen er sendt inn rettidig.

Forhold til arealplan og Kystsoneplan.

Lokaliteten Straumen er ikke disponert for havbruk i Åfjord kommunes nyeste arealplan. Det gjelder hele området utenfor Straumsholmen og til og med Lauvøyfjorden. Fylkesmann har godkjent dette. Videre arbeider vår gruppe «Havbruksfri sone utenfor Lysøysundet i ny Kystsoneplan» for det samme.

Hensikten er å sikre åpne sjøområder for turisme, fritidsfiske, naturmangfold og uhindret vandring for villaksen i Åfjorden.

Det kan synes uskyldig å beslaglegge 40 dekar her og der, men i praksis blokkerer hvert anlegg mer enn det dobbelte arealet for ferdsel og fiske på grunn av avdrift til sidene og på grunn av at fortøyningene strekker seg langt ut i hver ende av anlegget og er effektive fester for å miste fiskesnører.

Delkonklusjon: Det blir feil å uthule den nye arealplanen gjennom dispensasjoner straks den er vedtatt. Dersom det alltid skal gis dispensasjoner fra arealplan, hva er da hensikten med å utarbeide slike planer? Norgeskjell har mange lokaliteter og de kan tjene på å røkte dem bedre slik at svinnet blir mindre.

Strømforholdene på Tiltremsvika.

Min far og jeg drev småfiske med garn på Tiltremsvika og jeg vet derfor at strømforholdene er veldig uberegnelige og sterke. Spesielt når sjøen snur ved flo og fjære. Dette gjenspeiles i strømmålingene som Norgeskjell har lagt ved søknaden. Her er 405 av 3473 målinger «forsvunnet» og grunnen er at strømmen er så sterk at måleutstyret på aktuelle tidspunkter har «kommet ut av stilling». Jeg har sammenlignet med strømmålingen AquaKompetanse foretok på Hellesvikråsa og der har de ikke tap av observasjoner. Dette er også et strømsterkt område, men mindre enn utenfor Straumen.

Videre er det ikke dokumentert med kart som for andre strømmålinger HVOR målingene er foretatt. Men det er i rapporten fra AquaKompetanse skrevet: «Måling av vannstrøm ved Straumen i utløpet til Åfjorden, Åfjord kommune, Januar-februar 2015.» Og videre følgende: «Etter avtale med kunde er det ikke gjort noen vurdering av lokalitetens egnethet.» Hvorfor ikke? Den er kanskje ikke egnet?

Det er angitt at dybden der målingen er foretatt er 47 meter. Det kan stemme med et punkt sør-øst for anleggets sør-østre hjørne, men representerer i alle fall ikke stedet der anlegget ønskes plassert: På skrånende bunn fra dybde 44 metere og opp mot grunna innenfor Snortra der det ender opp på snautt 10 meters dybde. (Fakta er sjekket ut med søkerens angitte GPS-koordinater på elektronisk kart.)

Før anlegget på Straumen ble tatt opp på sommeren 2019, ble det observert at det hadde problemer med å «holde seg flytende og tidvis var under overflaten pga strømmen». Det samme skjedde med et anlegg på andre siden av Tiltremsvika for en del år side: Det havarerte til slutt og måtte fjernes av Kystverket.

Delkonklusjon: Tiltremsvika er ikke eget som lokalitet for havbruk på grunn av strømforholdene. Og målinger tilbake til 2015 som er tatt på feil sted kan ikke tjene som gyldig underlag og for å vurdere lokalitetens egnethet.

Forhold til naturmangfold og særlig ærfugl.

Her må vi se på erfaringene fra perioden med midlertidig drift på Straumen og ved Rognsteinan. Det er bare 1200 meter mellom disse to anleggene.

De har en viktig ting felles: Nærheten til langgrunn fjære og grunt farvann utenfor helt ut til anleggene. Det er områder hvor sjøfugl – særlig dykkere som ærfugler – oppsøker for å finne mat. Og de spiser mer enn gjerne blåskjell når de får den servert foran nebbet!

Dette var en forutsett konflikt som vi påpekte i forbindelse med søknaden i 2017 og som også Fylkesmannen kommenterte i sin høringsuttalelse og sa fra «*at det måtte gjøres tiltak mot at sjøfugl forsynte seg av anlegget og at man ville være restriktive med tillatelse til skadefelling*». Det første Norgeskjell foretok seg etter utsett var å søke om tillatelse til skadefelling av ærfugl. Ærfugl er som kjent totalfredet og slettes ikke noe skadedyr: Det er Norgeskjell som med sin plassering og drift på disse lokalitetene GJØR ÆRFUGL TIL SKADEDYR!

Norgeskjell foretok seg ikke noe for å hindre at ærfugl spiste av anlegget ved Rognsteinan (utover seinere omtalt cowboy-virksomhet med hagle). Folk har iaktatt anlegget gjennom sterk kikkert fra Hestneset hyttefelt og aldri observert tiltak som hubroskremsel eller laserlys slik Norgeskjell har påberopt seg. Det heter løgn på folkemunne.

Norgeskjell påberopte seg at det var voldsom økning av ærfugl høsten 2018. Det betviles sterkt av oss om bor her. Norgeskjell har ikke referansetellinger fra tidligere år. Forklaringen på økning fra våren (da de etablerte anlegget) til høsten, er enkel: Ærfuglen (både herr og fru) trekker naturlig inn fra havet etter myteperioden på høsten. Flokken det ble bedrevet skadejakt på i slutten av oktober, var på 20-30 fugler. Langt under de 200-300 som Norgeskjell argumenterer med for å få tillatelse til felling. Og som i søknaden om dispensasjon for jakt fra motorbåt har vokst til 400-600! Det er ikke seriøst i det hele tatt, men tragisk å se at såkalte «hjørnesteinsbedrifter» kan drive på slik og at politikere og

kommuneadministrasjoner (Ørland/Bjugn) spiller på lag selv om det begås lovbrudd.

Delkonklusjon: Lokaliteten Straumen ligger for nær «ærfuglenes naturlige matfat» og kan ikke tillates. Den bør flyttes til lokalitet på dypere vann og med mindre strøm. Jfr. Fylkesmannens utspill om å holde område vest for Lauvøya havbruksfritt på grunt vann og ikke tillate fortøyninger på mindre dyp enn 20 meters dyp. En av grunnene til det er å komme bort fra dykkernes beiteområder i strandsonene og dermed unngå for hyppige konflikter mellom fauna og havbruksnæringa.

Forhold til fritidsfiske og rekreasjon.

Det gjøres seriøst arbeid for å etablere lokale bedrifter for hytteutleie, marina, turisme i tillegg til lokalbefolkningens behov for rekreasjonsområde i sjøen og fritidsfiske. Bjugn – nå Ørland – kommune har ensidig gått havbruksnæringa sitt ærend og rundhåndet delt ut de beste fiskeplassene i skjærgården til lakseoppdrett: Persflua og nå seinest Lønngrunn som begge ligger på kommunegrensa til Åfjord. Det er greitt at man skal ha havbruk, men det er nå på tide at kommunene også er bevisst at de har innbyggere og hytteeiere som også genererer inntekter til lokale bedrifter og kommunekassene. Skjærgården og de «nære farvann» er viktige for at den oppvoksende generasjon skal få glede av sjøen og fritidsfiske. Det er derfor viktig å unngå anlegg som dette på Straumen og det ved Rognsteinan. Begge kommer i konflikt med fritidsfiskere – til og med Norgeskjell har tatt med det i sin søknad, så det er ikke oppdiktet. Kort sagt: Persflua og nå Lønngrunn var betydelige tap for fritidsfiske og turismebedriftene i Lysøysund. Derfor bør blåskjellanlegg nå legges andre steder enn det foreslåtte området for Havbruksfrie sone.

Om tidligere, midlertidige konsesjon for lokalitet Straumen.

Bakgrunn for at Norgeskjell bare fikk midlertidig konsesjon, var at Mattilsynet fant så mye rot i Norgeskjell sin drift at de ikke ville gi permanente konsesjoner. En av lokaliteten var Straumen og den andre var Rognsteinan ca 1200 meter unna på Ørlandssiden av kommunegrensa (hvor det også søkes om ny konsesjon, som behandles av Ørland kommune).

Viser til vedlagte dokument «Oppsummering av saken fra Mattilsynet 2019» som gir et lite innblikk i hvordan Norgeskjell opererer med lite kontroll på sine konsesjoner og dokumentasjonshåndtering.

Undertegnede bor ikke langt fra lokalitet Rognsteinan og er ivrig fritidsfisker som ferdes i området med båt store deler av året – på begge sider av kommunegrensa. Jeg har bivånet en del hendelser som ikke taler til Norgeskjell sin fordel når det gjelder drift og oppfølging av regelverket for slike anlegg.

Det samme har flere personer i Hestneset hyttefelt og folk på Selnes.

Konkret gjelder dette:

- Skadefelling av ærfugl fra motorbåt (som er forbudt nærmere land enn 2 km). Det er grunn til å tro at motorbåt også har blitt benyttet ved skadefelling av ærfugl på anlegg andre steder.

- Feilmerking av anlegg slik at båter kan kjøre seg inn i anlegget. Det skal stå en gul merkebøye i hvert av anleggets 4 hjørner for å markere ytterpunktet. Det har hele tiden vært feil på anlegget ved Rognsteinan og Straumen
- Lysmerking skal være synkronisert slik at de 4 lysene på merkebøyene blinker i takt, noe det aldri har vært.
- Det er sterk strøm ved anlegget og den ene merkebøya går helt under ved fallende vann ved springflo.

Disse 4 punktene ble klaget inn til myndighetene høsten 2018 og Fiskeridirektoratet påpekte feilene i brev til Norgeskjell 8. februar 2019. (Vedlagt).

Norgeskjell har IKKE korrigert noen av de 3 siste punktene.

Kystverket har i vedlagte kopi av epost opplyst at det IKKE er gitt noe dispensasjon fra forskriften om merking.

Når det gjelder punktet om ulovlig bruk av motorbåt, har Norgeskjell derimot jobbet iherdig for å få dispensasjon fra gjeldende norsk lov med påskudd av at det er «langt å ta med ekstra båt for å jage bort skadedyr.» De har sågar engasjert advokat for å nå fram.

Søknaden ble innvilget av Ørland kommune men så avslått fra Fylkesmann og oppover og ligger nå i departementet.

Når det gjelder anlegget på Straumen, var det sommeren 2018 en episode med umerket fortøyning som fløt. Svein Morsand rapporterte 26.07.2018 følgende til kommune og fylket:

«Fra enden av anlegget ligger det en trosse/kabel som er festet i berget flere hundre meter unna. Senest idag 26/7-2018, ligger kabelen i overflaten uten noen som helst sikring/varsling. Kabelen utgjør en stor risiko for ulykker.»

Dette vitner ikke om ansvarlig drift av anlegget.

Delkonklusjon: Driften som de er avhengige av blir neglisjert, men den blodtørstige skytegalskapen dyrkes! Skytingen i og omkring anlegget av fredet ærfugl hører ikke noe sted hjemme. Ærfugl og blåskjell må skille lag, og derfor er anleggene både på Straumen og ved Rognsteinan feilplassert og må flyttes til dypere vann og områder som ærfugl ikke naturlig trekker til for hekking og mat. (Ja, Rognsteinan er ikke Åfjord kommunes ansvar.)

Oppsummering av konkrete feil i innsendt dokumentasjon.

- Norgeskjell påberoper seg misforståelse vedrørende midlertidige konsesjoner. Det stemmer ikke – de har sovet i timen. De midlertidige konsesjonene er helt klart formulert selv for utenforstående. Men ansvarlige folk internt hos Norgeskjell har ikke registrert dem og det viser at de har alvorlig svikt i interne rutiner.
- Kartene som skal vise hvor strømmålinger for Straumen er tatt, er fjernet. Tilsvarende målinger for Lauvøyfjorden og Rogsteinan har kart som viser hvor målingene er tatt.
- Selv uten kart, er det lett å finne ut at strømmålingene som følger søknaden for lokaliteten Straumen er tatt på et annet sted enn der anlegget ønskes plassert: Målepunktet er 47 meter dypt men dypeste punkt der anlegget ønskes er bare 44 meter som skråner opp til knapt 10 meter på enden nærmest Snotra.
- Kartet som viser «Annen aktivitet i området» og hvilken lokalitet søknaden gjelder, er byttet om for lokalitetene Rognsteinan og Straumen. Straumen er i søknaden

anvist med rødt kryss men nevnes ikke, mens teksten sier at nummer 13 er omsøkt lokalitet og det er Rognsteinan i Ørland kommune!

Man kan ikke avfeie dette som bagateller. Sett i sammenheng med Mattilsynets tidligere anføringer, nevnte forhold knyttet til drift i sjøen og en del rot med disse to «nye» søknadene blir summen farlig stor sett fra et risikoperspektiv. Spesielt fordi strømforholdene er vanskelige og byr på overraskelser. Området trafikkeres både av fritidsbåter og 10.000 tonn store skip som frakter vindmøllekomponenter til Monstad.

Endelig konklusjon fra vår side blir at konsesjon må avslås på følgende grunnlag:

- *Det er ikke grunnlag til å gi dispensasjon fra arealplan da hensikten med den er å etablere og sikre et havbruksfritt område idag og for framtida.*
- *Hensynet til artsmangfold – særlig ærfugl og andre dykkere – tilsier at Norgeskjell sine driftsformer utgjør en trussel mot arten som allerede er truet og totalfredet. Lokalteter som naturlig benyttes av ærfugl kan ikke benyttes for blåskjellanlegg.*
- *Norgeskjell svikter på flere områder og bedriften har tilsynelatende ikke rutiner for kvalitetssikring som ivaretar at for eksempel lover og forskrifter følges på en tilfredsstillende måte. Saken her viser at de heller ikke har styr på egen dokumentbehandling.*

Med vennlig hilsen

Knut Hellesvik / sign

Telefon: 908 92 607 – Epost: knhelles@online.no

Initiativtaker til «Havbruksfri sone utenfor Lysøysundet i ny Kystsoneplan»

Vedlegg:

- Klage på ærfugljakt og feilmerking høsten 2018 m bilde av feilmerking.
- Brev fra Fiskeridirektoratet februar 2019 med beskjed om tilsyn og krav om retting av feil.
- Kopi av epost fra Kystdirektoratet hvor de bekrefter at det IKKE er gitt noen form for dispensasjon vedrørende merking av anleggene.
- Kopi av epost fra Svein Mosand juni 2018.
- Søknad om dispensasjon for jakt fra motorbåt.
- Oppsummering fra Mattilsynet som viser dialogen de har hatt med Norgeskjell for å ting på stell.